

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025.gada 22.augustā

Senāts šādā sastāvā: senators referents Ermīns Darapoļskis, senatores Indra Meldere un Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja valsts akciju sabiedrības „Ceļu satiksmes drošības direkcija” blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 30.jūnija lēmumu, ar kuru apmierināts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „LATSIGN”, Latvijas-Vācijas sabiedrības lūgums par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu lietā.

Aprakstošā daļa

[1] Pasūtītāja valsts akciju sabiedrība „Ceļu satiksmes drošības direkcija” izsludināja atklātu konkursu „Transportlīdzekļu alumīnija numura zīmju izgatavošana un piegāde CSDD”, identifikācijas Nr. CSDD 2023/51 (turpmāk – konkurss). Konkursā piedāvājumu iesniedza arī pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „LATSIGN”, Latvijas-Vācijas sabiedrība, bet par uzvarētāju atzīta trešā persona – piegādātāju apvienība Baltija Banknote SIA/DKT Deutsche Kennzeichen Technik GmbH, kuru veido sabiedrība ar ierobežotu atbildību „BALTIJAS BANKNOTE” un Vācijas uzņēmums *DKT Deutsche Kennzeichen Technik GmbH*.

2024.gada 29.februārī starp pasūtītāju un trešo personu noslēgts iepirkuma līgums Nr. 03-ZZ/91/24 „Transportlīdzekļu alumīnija numura zīmju izgatavošana un piegāde CSDD” (turpmāk – iepirkuma līgums), kura izpilde uzsākta 2024.gada 6.jūlijā.

[2] Uzskatot, ka iepirkuma līguma izpildē trešā persona nepiegādā iepirkuma dokumentācijā noteiktajam valsts standartam LVS 20:2009 „Transportlīdzekļu valsts reģistrācijas numura zīmes” (turpmāk – valsts standarts) atbilstošas numura zīmes, pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par iepirkuma līguma grozījumu (iepirkuma līgumam neatbilstošas izpildes) atzīšanu par spēkā neesošiem un lūgumu piemērot lietā pagaidu aizsardzību.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 30.jūnija lēmumu pagaidu aizsardzības lūgums apmierināts. Tiesa pirmšķietami atzina, ka pasūtītāja būtiski grozīja iepirkuma līgumu, pieņemot tam neatbilstošas preces, un lietā pastāv gan objektīvais, gan subjektīvais kritērijs pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanai – iepirkuma līguma grozījumu darbības apturēšanai.

Lēmuma pamatojums ir turpmāk minētie apsvērumi.

[3.1] Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmajai daļai iepirkuma līguma būtiski grozījumi var izpausties arī kā līgumam, nolikumam un standartam neatbilstošu preču pieņemšana līguma izpildes ietvaros.

Konkrētajā gadījumā iepirkuma līguma grozījumi nav noslēgti rakstveidā, bet pasūtītājam pieņemot valsts standartam un līdz ar to nolikumam un līgumam neatbilstošas preces. Secīgi par Publisko iepirkumu likuma

73.panta trešās daļas 1.punktā noteiktā sešu mēnešu termiņa pieteikuma iesniegšanai atskaites punktu pieņemams tas brīdis, kad pasūtītāja izteikusi gribu grozīt iepirkuma līgumu, pieņemot valsts standartam neatbilstošas preces. Ņemot vērā, ka pieteicēja par iespējamu iepirkuma līguma izpildes neatbilstību informēja pasūtītāju 2024.gada 8.augustā, šis datums uzskatāms par sešu mēnešu termiņa sākumu. Pieteikums iesniegts 2025.gada 3.februārī, ievērojot termiņu.

[3.2] Tiesa izvērtēja lietas apstākļus un novērtēja pierādījumus un pirmšķietami atzina, ka līguma izpildes ietvaros trešās personas piegādātās numura zīmes neatbilst valsts standarta 5.2.1. un 5.2.3.punkta prasībām, kuru mērķis ir nodrošināt numura zīmju drošību, viltojuma iespējamības novēršanu vai samazināšanu, kā arī attiecīgā transportlīdzekļa reģistrācijas valsts ātrāku noteikšanu.

Iepirkuma līguma izpildes ietvaros tādu numura zīmju pieņemšana, kas neatbilst minētajām prasībām, ir atzīstama par būtiskiem līguma grozījumiem, par kuriem pasūtītājam bija jāriko konkurss, kas netika darīts. Līdz ar to ir izpildīts objektīvais kritērijs pagaidu aizsardzības piemērošanai – konstatējami būtiski līguma grozījumi, kuri ir atceļami. Tas pēc būtības nozīmē, ka pasūtītājam nav pamata pieņemt valsts standarta 5.2.1. un 5.2.3.punkta prasībām neatbilstošas numura zīmes. Savukārt, ja pasūtītāja vēlas iegādāties citas atšķirīgas kvalitātes transportlīdzekļu numura zīmes, tai ir jāizsludina jauns konkurss.

[3.3] Pieteicēja vērsusies tiesā, lai aizsargātu savas tiesības piedalīties tiesiskā iepirkuma procedūrā, un norādījusi, ka iepirkuma līgums tā neatbilstošās izpildes dēļ atzīstams par tādu, kas noslēgts bez attiecīgas iepirkuma procedūras, tātad ir pieļauts būtisks pārkāpums publisko iepirkumu jomā. Līdz ar to ir konstatējams pagaidu aizsardzības piemērošanas subjektīvais kritērijs.

[4] Pasūtītāja par tiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību, kurā norādīts, ka pieteicēja ir nokavējusi termiņu pieteikuma iesniegšanai. Tāpat blakus sūdzībā izvērsti argumentēts, ka iepirkuma līguma ietvaros piegādātās numura zīmes atbilst valsts standarta 5.2.1. un 5.2.3.punkta prasībām, līdz ar to būtiski iepirkuma līguma grozījumi nav konstatējami. Pasūtītāja uzskata, ka lietā neizpildās arī subjektīvais kritērijs pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanai.

[5] Pieteicēja paskaidrojumos par blakus sūdzību norāda, ka tā nav pamatota.

Motīvu daļa

[6] Blakus sūdzības izskatīšanas ietvaros Senātam jāizšķir, vai pirmās instances tiesa pamatoti apmierināja pieteicējas lūgumu piemērot lietā pagaidu aizsardzības līdzekli – iepirkuma līguma grozījumu darbības apturēšanu.

[7] Lietā tostarp ir strīds par to, vai pieteicēja pieteikumu ir iesniegusi Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktā noteiktajā termiņā. Paskaidrojumos par blakus sūdzību pieteicēja pauž uzskatu, ka minētais jau ir vērtēts Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 10.jūnija lēmumā par lietas ierosināšanu, kas ir stājies spēkā. Tādēļ Senātam vairs nav jāvērtē, vai pieteicēja ir ievērojusi likumā noteikto termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Minētais nav pamatots.

Pieteikuma pieļaujamība ir priekšnoteikums lietas izspriešanai pēc būtības, tādēļ tiesai (tiesnesim) katrā procesa stadijā vienmēr ir jāpārliciecinās, vai pastāv pieteikuma pieļaujamības priekšnoteikumi. Tikai tad, ja pieteikums ir pieļaujams, tiesai jāpāriet pie pieteikuma pamatotības izvērtēšanas (piemēram, *Senāta 2011.gada 13.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1047/2011, A420617910, 9.punkts*). Savukārt, ņemot vērā, ka pagaidu aizsardzības līdzeklis nevar pārsniegt prasījuma robežas – tam būtībā ir jāsaskan ar iespējamo spriedumu –, arī pagaidu aizsardzība līdzekļa piemērošana nav atdalāma no tā, vai pieteikums ir pieļaujams. Proti, ja pieteikums nav pieļaujams, nav arī pamata īstenot procesuālās darbības, tostarp piemērot lietā pagaidu aizsardzības līdzekli, jo tas nozīmētu nepamatotu iejaukšanos tiesiskajās attiecībās lietā, kuru pēc būtības nemaz nav pieļaujams izskatīt.

Viens no pieteikuma pieļaujamības priekšnoteikumiem ir tā iesniegšana tiesību normās noteiktajā termiņā. Tā mērķis ir nodrošināt tiesisko stabilitāti, lietas atrisināšanu saprātīgā laikā, kā arī nodrošināt paļāvību, ka konflikta

risinājums vēlāk netiks pārskatīts (*Satversmes tiesas 2002.gada 26.novembra sprieduma lietā Nr. 2002-09-01 secinājumu daļas 1.punkts*). Ja pieteikuma iesniegšanas termiņš ir nokavēts un tiesa to nav atjaunojusi, pieteikuma skatīšana pēc būtības nav pieļaujama – likums paredz, ka šādos gadījumos tiesvedība nav ierosināma vai arī ir izbeidzama (Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 10.punkts un 282.panta 8.punkts). Tādējādi arī pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošana nav attaisnojama, jo nepastāv tās pamats – pieļaujams pieteikums.

Līdz ar to Senāts atzīst par nepieciešamu vispirms noskaidrot, vai pieteikums ir iesniegts likumā noteiktajā termiņā, jo tikai tad ir tiesisks pamats lemt par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu.

[8] Iepirkuma līgumu var atzīt par spēkā neesošu, ja tas noslēgts, nepiemērojot likumā noteikto iepirkuma procedūru (Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmās daļas 1.punkts). Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktam pieteikumu attiecībā uz šādu pārkāpumu var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc iepirkuma līguma noslēgšanas dienas.

Minētās tiesību normas piemērojamas arī situācijā, kad sākotnēji tiesiski noslēgts iepirkuma līgums vēlāk būtiski grozīts, neievērojot Publisko iepirkumu likuma prasības attiecībā uz iepirkuma procedūru. Šādos gadījumos uz būtisku līguma grozījumu noslēgšanu attiecināmi tie tiesību normā noteiktie pieteikuma iesniegšanas termiņi, kas noteikti jebkuram iepirkuma līgumam, kas noslēgts bez pienācīgas procedūras.

[9] Senāts konstatē, ka Administratīvās rajona tiesas tiesnesis 2025.gada 25.aprīļa lēmumā atzina, ka pieteikums tiesā iesniegts, nokavējot Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktā noteikto procesuālo termiņu, un ka līgums atjaunot nokavēto procesuālo termiņu pieteikuma iesniegšanai pieteikumā (tā precizējumā) nav ietverts. Tāpēc pieteikums atstāts bez virzības trūkuma novēršanai – motivēta līguma par procesuālā termiņa atjaunošanu pieteikuma iesniegšanai tiesā izteikšanai, pievienojot pierādījumus, kas apliecina nokavējuma iemeslus.

Pieteicēja iesniegumā par trūkuma novēršanu motivētu lūgumu atjaunot nokavēto termiņu neizteica, argumentējot, ka termiņš pieteikuma iesniegšanai nav nokavēts.

Pārbaudot pieteikuma materiālus un pieteicēja iesniegumu par trūkumu novēršanu, tiesnesis 2025.gada 10.jūnija lēmumā atzina, ka par iespējamu līguma izpildes neatbilstību pieteicēja pasūtītāju informēja ne vēlāk kā 2024.gada 8.augustā, un tieši šis datums pieņemams par sešu mēnešu termiņa sākuma atskaites punktu. Līdz ar to tiesnesis atzina, ka pieteikums tiesā iesniegts, ievērojot termiņu.

[10] Arī pārsūdzētajā lēmumā tiesa par sešu mēnešu termiņa sākumu ir atzinusi dienu, kad pieteicēja rakstiski informēja pasūtītāju par iespējamu iepirkuma līguma izpildes neatbilstību, jo, tiesas ieskatā, pasūtītājam tad vajadzēja apzināties, ka, pieņemot, iespējams, iepirkuma dokumentācijai neatbilstošu izpildījumu, faktiski grozīts līgums (*pārsūdzētā lēmuma 4.2.punkts*).

Senāts atzīst, ka tiesa tādējādi nav pareizi piemērojusi Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktu. Atbilstoši minētās tiesību normas formulējumam sešu mēnešu termiņa aprēķinā jāņem vērā diena, kad iepirkuma līgums vai tā grozījumi noslēgti, nevis brīdis, kad pasūtītāja varēja vai tai vajadzēja apzināties iespējamu pārkāpumu. Tas ir būtiski, jo likumā noteiktais sešu mēnešu termiņš ir objektīvs un nav pakļauts subjektīviem apsvērumiem vai kādas personas informētībai par iepirkuma līguma grozījumu esību vai to tiesiskumu. Tikai šāda pieeja nodrošina termiņa ierobežojuma mērķi radīt paļāvību, ka pēc tā beigām iepirkuma līgumu vairs nevar atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt neatkarīgi no tā, kad pārkāpums atklāts vai iesaistītās personas par to uzzinājušas. Līdz ar to brīdim, kad pieteicēja informēja pasūtītāju par iespējamiem pārkāpumiem, nav tiesiskas nozīmes pieteikuma iesniegšanas termiņa sākuma dienas noteikšanā.

[11] Senāts atzīst, ka gadījumos, kad iepirkuma līguma grozījumi nav noformēti kā atsevišķa rakstiska vienošanās, noteikt termiņa sākuma datumu var būt sarežģītāk. Arī izskatāmajā gadījumā hipotētiskie iepirkuma līguma grozījumi netika noformēti rakstveidā, bet, pieteicējas ieskatā, faktiski īstenoti, pieņemot preces, kas neatbilda iepirkuma nolikumam un līgumam.

Tomēr Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktā noteiktais kritērijs termiņa sākuma noteikšanai ir nemainīgs neatkarīgi no grozījumu noformēšanas veida. Proti, tā ir diena, kad faktiski panākta vienošanās vai izdarītas tādas darbības, kas veido šo varbūtējo būtisko līguma grozījumu. Ja būtiski grozījumi iepirkuma līgumā veikti, piemēram, pieņemot neatbilstošu līguma izpildi, tad termiņa atskaiti loģiski būtu sākt no brīža, kad pasūtītājs tam ir piekritis.

Senāts piekrīt blakus sūdzībā paustajam, ka izskatāmajā gadījumā hipotētisko iepirkuma līguma grozījumu noslēgšanas diena ir objektīvi nosakāma. Proti, 2024.gada 2.jūlijā starp pasūtītāju un trešo personu noslēgts un parakstīts Ražošanas procesa ieviešanas akts, kurā puses apliecina gatavību uzsākt iepirkuma līguma izpildi, balstoties uz līdz šim veiktajām pārbaudēm un to rezultātiem (*lietas 227.lapa*). Senāts konstatē, ka šajā dokumentā fiksēts pasūtītājas apstiprinājums, ka tā ir pārliecinājusies par numura zīmju atbilstību iepirkuma līgumā izvirzītajām prasībām, tostarp valsts standartam. Līdz ar to tieši 2024.gada 2.jūlijs ir uzskatāms par dienu, kad puses savstarpēji vienojušās par iepirkuma līguma izpildi konkrētā veidā, kas arī atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktam ir uzskatāms par termiņa sākuma brīdi izskatāmajā strīdā.

Skaitot sešu mēnešu termiņu no 2024.gada 2.jūlija, termiņš pieteikuma par iepirkuma līguma grozījumu atzīšanu par spēkā neesošiem iesniegšanai beidzās 2025.gada 2.janvārī. Senāts konstatē, ka pieteikums tiesā iesniegts 2025.gada 3.februārī, tādējādi nokavējot termiņu pieteikuma iesniegšanai.

[12] Apkopojot minēto, pieteikums par iepirkuma līguma grozījumu atzīšanu par spēkā neesošiem iesniegts, nokavējot Publisko iepirkumu likuma 73.panta trešās daļas 1.punktā noteikto termiņu šāda pieteikuma iesniegšanai. Līdz ar to pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošana lietā šobrīd nav attaisnojama.

Senāts neuzskata par nepieciešamu vērtēt citus blakus sūdzībā izteiktos iebildumus, jo tie nevar ietekmēt šo lēmumu.

[13] Kasācijas instances tiesai nodots vienīgi jautājums par pagaidu aizsardzību, tādēļ, respektējot lietas izskatīšanas robežas, Senāts nelemj citus jautājumus un nodod jautājumu par to, vai tiesvedība lietā turpināma, tiesai, kurai piekrīt pamata lieta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atcelt Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 30.jūnija lēmumu;

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „LATSIGN”, Latvijas-Vācijas sabiedrības lūgumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu;

atmaksāt zvērinātam advokātam /Persona A/ drošības naudu 15euro par valsts akciju sabiedrības „Ceļu satiksmes drošības direkcija” blakus sūdzības iesniegšanu.

Lēmums nav pārsūdzams.

E. Darapoļskis I. Meldere R. Vīduša